

**Antoninus Diana Panormitanus, Clericus Regularis, Doctor
Celeberrimus, Coram S. D. N. Alexandro VII. Episcoporum
Examinator, & Sancti Officij Regni Siciliae Consultor,
Coordinatus, Seu Omnes ...**

Diana, Antonino

Lugduni, M. DC. LXXX.

203. An edictum, seu statutum de non ædificandis Monasteriis, seu habendis cætibus Religiosorum sine licentia Principis, sit contra Immunitatem Ecclesiasticum? Ex part. 1. tract. 2. res. 11299. aliàs ...

[urn:nbn:de:hbz:466:1-76442](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-76442)

cum DD. in c. Ecclesia, & Cardinalis Tufchus tom. 5. conclus. 342. num. 39.

4. Quartò, quando Clerici efficerentur deterioris conditionis quam laici. Ita Felinus in dicto cap. Ecclesia, num. 111. Pechius de amortizat. cap. 6. Zabarella in cap. peruenit, de immunit. num. 3. & Probatur ex cap. quanto, de priuileg. & ex cap. fin. de immunit. Eccles. in 6.

5. Et quintò, illa statuta sunt contra libertatem Ecclesiasticam, quæ sunt apta afferre Ecclesiis & Ecclesiasticis personis semper incommodum; vt notat Felinus in d. cap. Ecclesia, num. 69. etiam si indirectè nocent Ecclesiis, quamuis dispositio & statutum non disponat super illis, super quibus Ecclesia habet specialia priuilegia, vt patet ex cap. quanto 26. de priuilegiis, & probat Felinus ubi supra, num. 104. & Tufchus num. 140.

6. Sunt etiam præter prædicta, aliqua statuta contra immunitatem, de quibus supra dictum est, vnde inferitur cum Angelo de Perusio consil. 48. Felino in d. cap. Ecclesia, num. 148. Lapo allegat. 92. & Pechio de amortizat. c. 6. quàm periculosa sit hæc materia statutorum, ne lædant immunitatem Ecclesiasticam: vnde aduertant Confessarij, vt ab huiusmodi statutis ferendis pœnitentes deterrant.

RESOL. CCI.

Quando sumus in dubiis, an aliquod Statutum sit contra Immunitatem Ecclesiasticam, an debeamus opinionem, quæ fauet Ecclesiæ, amplecti? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 66. alias 65.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè: quod est valde notandum; quia quotidianum. Et ratio est: quia in dubio tenenda est opinio, quæ fauet Ecclesiæ, vt patet ex c. fin. de sens. & re iudicata, & ex l. sunt persone, de relig. & sumpt. funer. Idem docet ex veteribus Felinus in c. n. 104. de constit. Iason, in l. filiusfam. §. Dini, n. 82. & in repet. n. 110. ff. de leg. 1. Decian. lib. 3. cons. 80. n. 12. Hondedeus lib. 1. cons. 3. n. 24. nouissimè Bellet. in disquis. cler. p. 1. tit. 6. §. 4. n. 13. & Maynardus de priuileg. Eccl. contra Venetos, p. 2. art. 22. n. 61.

RESOL. CCII.

An Principes statuentes, ne in eorum statu possint edificari de nouo Ecclesia, & Monasteria sine eorum licentia, derogent Immunitati Ecclesiasticæ? Et an Constantinus Imperator concesserit facultatem, vt Ecclesia per totum Orbem possint edificari? Ex p. 1. tract. 2. Ref. 62. alias 61.

§. 1. **S**eptem arguementa pro parte negatiua adducit Anton. Bouius in respons. pro censuris Pauli V. contra Venetos, quæ postea solide euerit, & impugnat, probans, tale statutum esse contra libertatem Ecclesiasticam. Idem etiam docet Vgolin. in respons. ad Iurisc. Gymnasij Patavinij contra Venetos. c. 6. §. 1. 2. 3. 4. & 5. Collegium Bononiense pro libert. Eccles. contra Venetos, n. 43. Philip. Maynard. de priuileg. Eccl. contra Venetos, p. 2. art. 24. per totum. Bellet. in disquis. cler. p. 1. tit. 6. §. 1. num. 20. Duard. in Bull. Cœn. lib. 2. can. 15. q. 19. n. 98. Aloysius in praxi, tom. 3. resol. 207. num. 7. Patres Theologi Religionis seruorum in defens. cens. Pauli V. Ioan. Franc. Fagnan. in tr. de iust. cens. eiusdem Pauli V. p. 2. fol. 26. Ferdinand. de Baltidia in Antidoto contra Paulum Venetum, part. 2. argum. 10. & sequent. Valenzuela in defens. Monit. Pauli V. p. 2. n. 28. & seq. Tom. I X.

Lupus tra. de liber. Eccles. g. 4. n. 7. & Paulus Comitoli in tr. de apolog. contra Venetos cap. 1. num. 17. qui hoc probat ex multis, & præcipuè ex dist. 1. de consecratione, & in particulari ex can. de locorum. Gelasij Papa: ex can. Ecclesia, Nicolai Papa: ex cap. nemo Concilij Aurelianensis: & ex decretalibus sub titulo, de Eccles. adific. vel reparandis. & maximè ex Decret. finali. & ex illa, quæ incipit, Ad audiendam. & ex illa Bonafacij VIII. quæ incipit, Auctoritate de priuileg. in 6 patet hoc etiam ex auct. de Eccles. in per totum, & auct. vt null. fabric. orat. & hoc. Et licet à Valente, Theodosio, & Arcadio Imperatoribus fuerit prohibitum, Ecclesias ædificari sine Principis licentia, vt patet ex l. nemo. C. de relig. & sumpt. funerum. hoc tamen Imperatores illi effecerunt de facto, & propterea totum hoc fuit postea reuocatum à Iustiniano in leg. sancimus, §. siquidem. C. de Episc. & Cleric. & in dicta auctent. vt null. fabr. & c.

2. Sed audiamus de hac re differrentem Cardinalem Baronium in sua Paranesi ad Rempublicam Venetam, quæ tale statutum contra libertatem Ecclesiasticam fecerat, & propterea à Paulo V. excommunicata; ubi fol. 15. sic asserit: Exagitami in super literis apostolicis: per vos statutum. Ne quis Ecclesias, Monasteria, atque alias religiosas Domos Venetiis, & vbique locorum Dominio vestro subiectorum sine vestra speciali licentia fundet, & erigat. Quàm autem contra ius, falsque id presumpseris, quæ dicturi sumus, vos commonebunt. Nam illa occidentalis Imperij culmina augustissima æquè, & robore militari potentia, simulque doctrina rerum sacrarum conspicua, Carolus, & Ludouicus, cum faterentur super Ecclesias nullum sibi vendicandum esse dominium, verè legitimi laudati sunt Imperatores, vt qui lege scripta professi sūt non tantum in Ecclesiarum constructione aliquod ius non esse concessum Imperatoribus, sed nequa absque Episcopi licentia domi suæ Oratorij construendi habere aliquam facultatè, quod probè cognitum, pragmatica sanctione ita relinquere voluere testatum his verbis. [Placuit nobis, sicut ab Episcopis, & reliquis Sacerdotibus, ac Dei seruis admoniti fuimus (ne Capella in nostro Palatio, vel alicubi sine permisso Episcopi, in cuius est parochia, fiant.) Si igitur nec Capellam vnam, & in suo Palatio ædificandi absque licentia Episcopi, tanti Imperatores facultatem se habere testati sunt, quomodo ædificandi Ecclesias, & alia religiosa loca dandi licentiâ, vel negandi, vos ita vobis arrogatis auctoritatem?] Ita Cardinalis Baronius; qui ex aliis exemplis probat, tale statutum infringere Ecclesiasticam libertatem.

3. His omnibus addendum est, quòd Constantinus Imperator concessit facultatem, vt Ecclesia per totum orbem possint edificari, vt patet in c. futuram. 12. q. 1. Ergo non possunt Principes, etiam alias absoluti, & imperio non subiecti, reuocare priuilegia ab imperio Ecclesiæ concessa: nam, vt notat Filliucius tom. 1. tr. 16. c. 10. n. 270. & alij penes Valenzuelam ubi supra in defens. Mon. Pauli V. p. 2. n. 36. statuta quæ restringunt priuilegia concessa toti Ecclesiæ à Deo, Papa vel Imperatore, tam in spiritualibus, quàm in temporalibus, sūt contra libertatem Ecclesiasticam. Quod etiam notauit Maynardus de priuileg. Eccles. part. 2. art. 22. n. 95. & art. 23. n. 24.

RESOL. CCIII.

An editum, seu statutum de non edificandis Monasteriis, seu habendis cœnibus Religiosorum sine licentiâ Principis, sit contra Immunitatem Ecclesiasticam? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 129. alias 128. R 3 §. 1. Possit

Supr. hoc in
Ref. praeteri-
ta.

§. 1. **P**osset aliquis respondere, quod non: quia per decretum hoc consulitur aliis Monasteriis, iam erectis, ne scilicet, alimenta eis desint ob aliorum aedificationem, & multitudinem, & ne praetextu boni, & quaesito pietatis colore, perniciosae societates incantur.

2. Sed tale statutum esse contra Ecclesiasticam immunitatem, docent Doctores, vt Vgolinus in *Respons. ad Iurisc. Gymnasij Patavini, cap. 6. §. 5. n. 2.* Valenzuela in *defens. Pauli V. part. 2. per totum.* Collegium Bononiense in *respons. pro libert. Eccles. num. 43.* & alij: quia hoc est iurisdictionem Ecclesiasticam usurpare: & idco inter alias causas, ob quas licentia Praelatorum requiritur, dum Monasteria, & nouae Religiones in Ciuitates introducuntur, haec est, vt videant, ac perspiciant, vnde, & quomodo dicti Regulares sustentari possint: non enim permittitur eorum aedificatio, si non habent, vnde sustententur. Haec omnia igitur spectat ad Ecclesiasticos, & non ad Principes laicos considerare. Vide

Quae hic est
Ref. ante
dens.

Supra in res. 62.

RESOL. CCIV.

An Principes possint statuere, ne beneficia Ecclesiastica exteris conferantur?
Et inferunt non esse liberum Magistratibus & iudicibus secularibus litteras Pontificias reuocare, quarum auctoritate beneficia exteris conferuntur, & aliqua alia cursum explanantur valde notanda, & scitu digna.
Et an possit Romanus Pontifex iuri Patronatus laicorum derogare, si velit? Ex part. 3. tract. 1. Ref. 26.

Sup. hoc in
Ref. seq. §.
vt. & supra
in Ref. 99. §.
vt. & in to.
7. tr. 6. ex
Ref. 17. lege
§. 1.

§. 1. **R**espondeo negativè cum Tamburino de iure *Abbatum tom. 1. disp. 15. quest. 19. num. 21.* & aliis, vbi infra; & si in Regno Portugalliae, Castellae, Nauarrae, Aragoniae, & in Regno Franciae exteri non admittuntur ad beneficia, totum hoc procedit ex consensu, & privilegijs Summorum Pontificum multis Regibus concessis, vt notat Barbosa in *collecl. tom. 1. lib. 1. tit. 5. cap. 4. n. 7. & seq.* & Reginaldus in *praxi tom. 2. lib. 30. tract. 3. c. 11. n. 160.*

2. Ex his sequitur, vt optimè docet, & aduertit Alexander Pefant, *tract. de immunit. Eccles. disp. 17.* Bonacina de *legibus disputat. 10. quest. 2. punct. 1. §. 1. n. 13.* & Azorius p. 1. lib. 5. c. 14. g. 3. non esse liberum Magistratibus, & iudicibus secularibus litteras Pontificias reuocare, quarum auctoritate beneficia exteris conferantur, sed licitum erit opponere de subreptione talium litterarum apud iudicem Ecclesiasticum. Immo si in litteris exprimat derogatio iurispatronatus, licitum est appellare ad summum Pontificem, & supplices libellos offerre; & interina litterarum Apostolicarum executionem impedire, modo id efficiant opera iudicum Ecclesiasticorum, & supplicationem coram Sede Apostolica legitime prosequantur: nam sententia communis est posse Romanum Pontificem iuri patronatus laicorum derogare, si velit; ac proinde si velit, non inferre iniuriam, neque vim laicis, quia vitur iure suo, & solum id ius admittit laico, quod habuit ab Ecclesia non adempto sibi reuocandi iure. Vnde quando Papa, non obstante supplicatione, & appellatione Principum, expressè iuri patronatus derogat, debent prophani iudices obedire, etiam si Principes nollent, & non obstantibus eorum legibus.

Sup. hoc supra
in Ref. 35.
§. Sed dices.

RESOL. CCV.

An statuta, in quibus cauetur, ne quis possessionem apprehendat alicuius Ecclesiae, vel beneficii sine facultate Principis, vel suorum Ministrorum, sint contra libertatem Ecclesiasticam?

Et an haec non procedant in Regibus, qui ex privilegio Summi Pontificis habent collationem, &c. vt in eorum Regnis nullus extraneus beneficium possit obtinere? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 63. alias 62.

§. 1. **R**espondeo affirmatiuè cum Canonistis, & Theologis, qui communiter reprobant *conf. 23. Angel. & Camillum in diuers. iur. p. 2. c. 2. n. 137.* Ita docet ex veteribus Abbas *lib. 1. conf. 83.* Felinus in *c. Eccl. S. Mariae de conf. num. 96.* & ex recentioribus Vgolinus, *Bull. Cæn. p. 2. cap. 13. ver. 4. Quine illa num. 2.* Laderchius *conf. 103. num. 4.* Altherius de *cur. tom. 1. disp. 16. lib. 5. cap. 5. fol. mibi 699. col. 1.* & Alexander Pefantius *tract. de immunit. Eccl. disp. 10.* cum Azotio.

Et ratio est, quia Ecclesia habet ius imittendi Clericos in possessionem beneficiorum & Clerici ex isto statuto redduntur timidiore, & laci in statuendo audaciores. Vnde notat Altherius *vbi supra, cap. 6. fol. 704. col. 2.* quod si possessio beneficii à Clerico legitime capiatur, nec testes, nec Notarius, qui interfuerunt, incurrunt vllam penam dicti statuti, quia quando statutum inualidum est, poena in eo apposta non ligat, ex *Auth. Casan. C. de sac. Eccles. & cap. nouerit. de sent. excomm. n. lmo* ita statuentes sunt excommunicati.

2. Limitatur supradicta sententia à Duardo in *Bull. Cæn. lib. 2. can. 15. g. 11. num. 59.* & Marth. de *iur. p. 4. cent. 1. cas. 6. num. 8. & 14.* non procedere in Regibus, qui ex privilegio Romani Pontificis habent collationem beneficiorum vel priuilegium, vt in eorum Regnis nullus externus beneficium possit obtinere, vt habet Rex noster.

Sup. hoc supra
in Ref. 35. Verum
& in fine
Ref. 99.

Sup. hoc supra
in Ref. 200. §. Titio
quando.

Sup. hoc supra
in Ref. praeteri-
ta §. 1. & l. e-
ciam do-
ctrinam Ro-
sol. & §. 3. annou.

RESOL. CCVI.

An index, & Minister Regius possint cognoscere causam, cum agitur, vt Petrus Clericus recuperet Ecclesiam possessionem, à qua est eiectus per vim, vel retineat beneficii possessionem, in qua ab alio turbatur?
Neque ob receptam consuetudinem haec causa ad iudices seculares pertinere potest, neque potest adduci tolerantia Pontificis? Ex part. 1. tract. 2. Ref. 67. alias 66.

§. 1. **Q**uicquid in contrarium afferant Doctores, quos refert Couarruias *practicarum questionum, cap. 35. num. 1.* negativè respondendum est. Et ita docet Pefant, in *tract. de immunit. Eccles. disp. 15.* Duard, in *Bull. Cæn. lib. 2. can. 15. quest. 19. n. 47. & seq.* Azor. *part. 1. lib. 5. cap. 14. quest. 1.* Et ratio desumitur ex auctoritate *clement. 1. de caus. possess. & clement. 1. de sequest. poss. vbi* causa de beneficio, siue iure petitorio, siue possessorio, spiritualis centeret, Neque ob receptam consuetudinem, hanc causam ad iudices laicos pertinere posse, contra Christophor. de Anguina, in *tract. de leg. tom. 1. lib. 2. contr. 19. num. 30.* Couarruiam, & Matthaeum de Afflictis *de cis. 24.* testantem de vlu Regni Neapolitani, notat Pefant, & Azor. quia per consuetudinem Iudex laicus non potest sibi vindicare ea, quae sunt Ecclesiastici iuris, vt supra satis probatum, & fusè probat Carolus de Grassis de *ess. cler. eff. 2. num. 372. vsque ad num. 387.* neque potest adduci tolerantia Sum. Pontificis nam, quidquid aliqui afferant, quotannis in Bulla Cænae omnes istas consuetudines, tanquam corruptelas, damnare Summ. Pontifices apparet. Ego &c.

Sup. hoc supra
in Ref. seq. &
lege etiam
alium §. eius
primae not.

RESOL.